

VETELIN KUNTA

VARHAISKASVATUSSUUNNITELMA

Sisältö

1. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ja paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma
  - 1.1 Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ja niiden velvoittavuus
  - 1.2 Paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma
  - 1.3 Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma ja Lapset puheeksi-keskustelu
2. Varhaiskasvatuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet
  - 2.1 Varhaiskasvatuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet
  - 2.2 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot
  - 2.3 Varhaiskasvatus osana lapsen kasvun ja oppimisen polkua
  - 2.4 Arvoperusta
  - 2.5 Oppimiskäsitys
  - 2.6 Pedagogisesti painottunut kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuus
  - 2.7 Laaja-alainen osaaminen
3. Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri
  - 3.1 Toimintakulttuurin kehittäminen ja sitä ohjaavat periaatteet
  - 3.2 Varhaiskasvatuksen oppimisympäristöt
  - 3.3 Yhteistyö varhaiskasvatuksessa
4. Varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan suunnittelu ja toteuttaminen
  - 4.1 Pedagogisen toiminnan viitekehys
  - 4.2 Pedagoginen dokumentointi
  - 4.3 Monipuoliset työtavat
  - 4.4 Leikki kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin lähteenä
  - 4.5 Oppimisen alueet
  - 4.6 Kieleen ja kulttuuriin liittyviä tarkentavia näkökulmia
5. Lapsen tuki
  - 5.1 Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet
  - 5.2 Yhteistyö tuen aikana
  - 5.3 Tuen toteuttaminen varhaiskasvatuksessa
  - 5.4 Lapsen tuen arviointi
  - 5.5 Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma tuen aikana
  - 5.6 Päätös tehostetusta ja erityisestä tuesta sekä tukipalveluista
6. Vaihtoehtoiseen pedagogiikkaan tai erityiseen katsomukseen perustuva varhaiskasvatus
7. Toiminnan arviointi ja kehittäminen varhaiskasvatuksessa

1. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ja paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma

1.1 Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ja niiden velvoittavuus

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet on kansallinen normi ja Opetushallituksen laatimat uudet varhaiskasvatussuunnitelman perusteet astuivat voimaan elokuussa 2022. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden laatimista ohjaa erityisesti varhaiskasvatustalaki, jossa säädetään lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen sekä varhaiskasvatuksen tavoitteista. Perusteiden pohjalta laaditaan paikalliset suunnitelmat (kuntakohtainen varhaiskasvatussuunnitelma ja lapsikohtainen suunnitelma), jotka velvoittavat varhaiskasvatuksen henkilöstöä sitoutumaan varhaiskasvatustalain sekä perusteiden arvoperustan, tavoitteiden ja sisältöjen mukaiseen toimintaan niin päiväkodissa, ryhmäperhepäivähoidossa kuin perhepäivähoidossa.

Perusteiden tehtävänä on tukea ja ohjata varhaiskasvatuksen järjestämistä, toteuttamista ja kehittämistä sekä edistää laadukkaan ja yhdenvertaisen varhaiskasvatuksen toteutumista koko maassa. Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka.

1.2 Paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma

Vetelin kunnan varhaiskasvatussuunnitelma (*vasu*) laaditaan suomen kielellä ja hyväksytään sivistyslautakunnassa. Suunnitelma on luettavissa varhaiskasvatuksen [peda.net](https://peda.net/veteli/varhaiskasvatus)-sivuilla osoitteesta: <https://peda.net/veteli/varhaiskasvatus>. Vetelin kunnan *vasu* noudattaa valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman rakennetta ja asioiden käsittelytapaa. Vuosittain uuden toimintakauden käynnistyttyä laaditaan toimintasuunnitelma täydentämään *vasua*. Paikallista *vasua* arvioidaan ja päivitetään säännöllisesti henkilöstöä, huoltajia ja lapsia kuullen ja osallistaen.

Liikunta, leikki ja läheisyys sekä ympärillä oleva luonto muovaavat Vetelin kunnan varhaiskasvatuksesta kokonaisuuden, jonka keskiössä on hyvinvoiva lapsi sekä hyvinvoivat varhaiskasvattajat. Paikallista varhaiskasvatussuunnitelmaa toteutetaan päiväkodissa ja ryhmäperhepäivähoidossa. Tarpeen mukaan varhaiskasvatusta voidaan tarjota myös kotona järjestettävänä perhepäivähoitona. Vuorohoito on keskitetty päiväkotiin.

1.3 Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma (*vasu*) ja Lapset puheeksi-keskustelu

Lapsen *vasun* rakenne pohjautuu valtakunnalliseen ohjeistukseen ja Vetelissä *vasu* tehdään sähköisesti suoraan Daisy-järjestelmään. Tarvittaessa *vasua* täydennetään lapsen lääkehoito- sekä tehostetun- tai erityisen tuen suunnitelmalla. Jokaiselle lapselle laaditaan vuosittain oma *vasu* yhteistyössä lapsen huoltajien kanssa. **Lapsen vasukeskustelu pyritään käymään kolmen kuukauden kuluessa hoidon aloituksesta.** Lapsen *vasua* arvioidaan aina tarvittaessa ja vähintään kerran vuodessa. Vuosittain ryhmään voidaan laatia lasten *vasujen* pohjalta ryhmä*vasu*, joka ohjaa kasvattajia huomioimaan lasten yksilöllisiä tarpeita ryhmässä ja suuntaamaan ryhmän toimintaa pedagogisesti perustelluilla tavoilla. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma on salassa pidettävä. Arviointiin

osallistuvilla henkilöillä on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sellaiset tiedot, jotka ovat varhaiskasvatuksen järjestämisen, tuottamisen ja tuen arvioinnin kannalta välttämättömiä. Tiedonsiirron tavoitteena on turvata lapsen edun mukaisen varhaiskasvatuksen toteutuminen.

Vasukeskustelun lisäksi tarjotaan varhaiskasvatuksen aloittavien lasten perheille aloitukseen **Lapset puheeksi-keskustelua (LP-keskustelu)**. LP-keskusteluja voidaan myös käydä huoltajien toiveesta, henkilöstön esityksen pohjalta tai perheiden elämän muutostilanteissa. Henkilökuntaa koulutetaan säännöllisesti Lapset puheeksi -menetelmän käyttämiseen. Menetelmän avulla rakennetaan vanhempien, muiden lapsen elämän tärkeiden henkilöiden ja lapsen välille yhteistä ymmärrystä. LP-työskentelyssä pyritään tukemaan lapsen hyvinvointia ja suotuisaa kehitystä sekä ennaltaehkäisemään ongelmien syntyä. Työskentelyn konkreettinen päämäärä on lapsen sujuvan arjen turvaaminen kotona, varhaiskasvatuksessa ja vapaa-ajalla.

2. Varhaiskasvatuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet

2.1 Varhaiskasvatuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet

Varhaiskasvatuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet perustuvat Suomen perustuslakiin, varhaiskasvatustalakiin ja päivähoitosta annettuun asetukseen. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin sekä YK:n yleissopimukseen lapsen oikeuksista. Varhaiskasvatukseen sovelletaan myös osin säännöksiä sosiaalihuollosta, hallintolaista ja lakia viranomaisen toiminnan julkisuudesta.

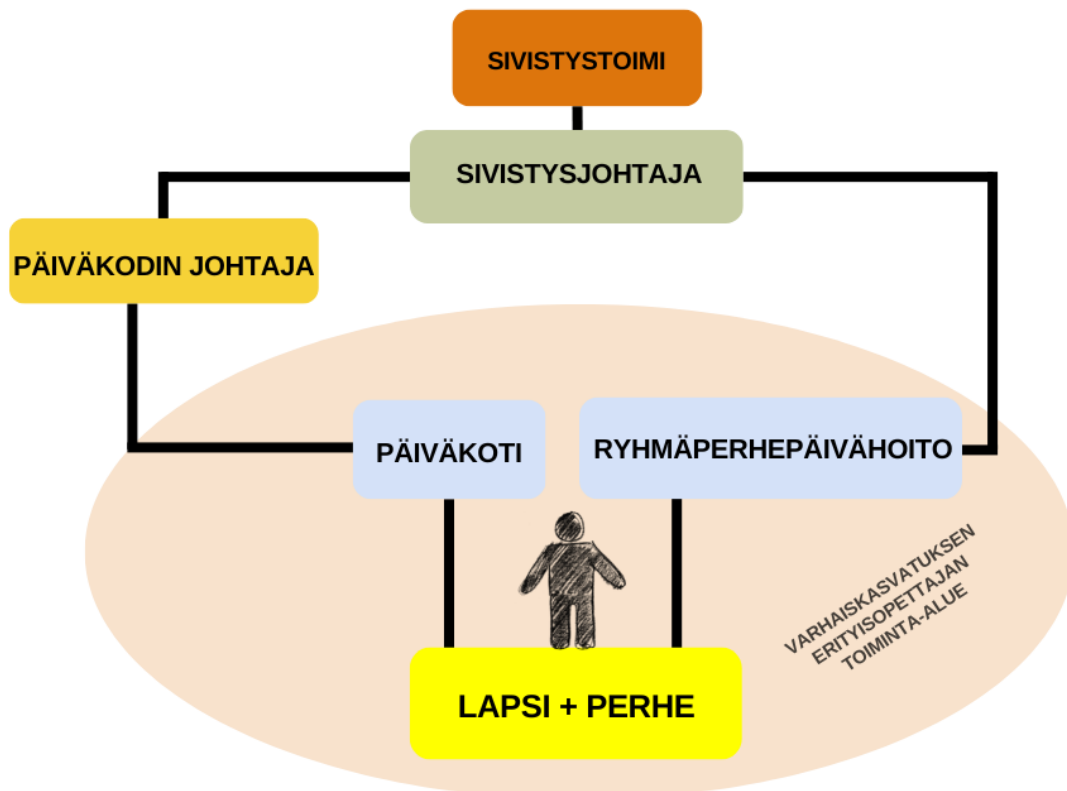
Varhaiskasvatustilain mukaan varhaiskasvatuksen tavoitteena on:

Vetelin varhaiskasvatuksessa huomioidaan myös seuraavat paikalliset suunnitelmat:

- Esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelma
- Vetelin kuntastrategia
- Kotoutumissuunnitelma
- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma

2.2 Varhaiskasvatuksen toimintamuodot

Varhaiskasvatus on osa Vetelin kunnan sivistystoimea ja kuuluu sivistyslautakunnan toimialaan. Varhaiskasvatuksessa lapsiryhmät muodostetaan toimintamuodoittain laki, asetukset, käytössä olevat tilat sekä lapsen etu huomioiden. Varhaiskasvatuksen henkilöstörakenne ja kelpoisuusvaatimukset määritellään varhaiskasvatuslaissa. Varhaiskasvatusta järjestetään päiväkodissa ja ryhmäperhepäivähoidon yksiköissä. Tarvittaessa myös kotona tapahtuvana perhepäivähoitona. Eri toimintamuotojen välillä tehdään yhteistyötä suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin sekä koulutuksiin ja yhteisiin tapahtumiin liittyen. Kulttuuri- ja liikuntatapahtumia toteutetaan toimintakauden aikana yhdessä. Paikallisella ja alueellisella yhteistyöllä kehitetään laadukasta varhaiskasvatusta erilaisissa toimintaympäristöissä, vastaten lasten ja perheiden erilaisiin tarpeisiin.

2.3 Varhaiskasvatus osana lapsen kasvun ja oppimisen polkua

Varhaiskasvatuksen aloittaminen on perheelle iso muutos ja siirtyminen tutusta ympäristöstä uuteen voi olla jännittävää ja tunteita herättävää. Tärkeää on arvostava kohtaaminen ja vuorovaikutus, perheen toiveiden kuuleminen ja lapsen edun mukaisten päätösten tekeminen. Tutustumiskäynneille varataan tarpeeksi aikaa ja tutustumiskäyntejä voi olla useampiakin perheen toiveiden mukaisesti.

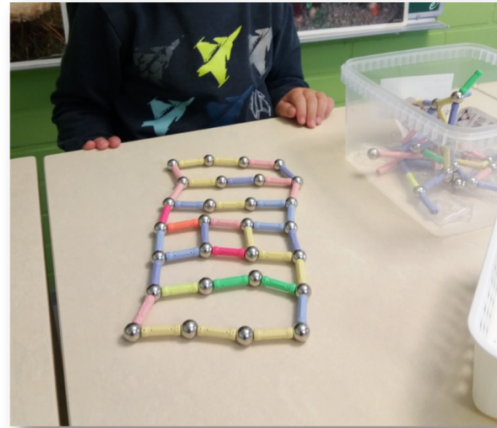
Lapsen siirtyessä kunnan sisällä ryhmästä toiseen, siirtyy lapsen vasu ja muut lasta koskevat tiedot Daisy-järjestelmässä uuden ryhmän tietokantaan. Varhaiskasvatuksesta esiopetukseen siirtyvien lasten osalta tehdään yhteistyötä perusopetuksen esiopettajan kanssa sekä tarpeen mukaan kuraattorin ja/tai erityisopettajan kanssa. Mikäli nivelvaiheessa pidetään tärkeänä kutsua koolle yksittäisen lapsen siirtymiseen liittyvä laajempi tiedonsiirtopalaveri, kutsuu varhaiskasvatuksen erityisopettaja palaverin koolle ja mukana ovat esim. esiopettaja, varhaiskasvattaja(t), huoltaja(t) ja muut yhteistyötahot esim. lasten ja perheiden palveluista.

2.4 Arvoperusta

Valtakunnallisten arvojen lisäksi Vetelin kunnan omiksi varhaiskasvatuksen arvoiksi ovat:
Leikki, Liikunta ja Läheisyys.

Luovuus asuu meissä,
annamme sen näkyä
Erilaisuus on rikkaus
Iloitsemme ja improvisoimme
Kunnioitamme toisiamme
Kuuntelemme ja kannustamme
Iloitsemme yhdessä

Luonto on lähellä meitä
Innostamme liikkumaan
monipuolisesti
Ideoimme yhdessä
Kaikilla on vahvuuksia
Ulkoilemme joka päivä
Nukkarissa lepäämme
Teemme yhteistyötä avoimesti
Arvostamme toisiamme sellaisena
kuin olemme

Luottamuksen rakentaminen on arvokasta
Äitien, isien ja huoltajien toiveet
huomioidaan
Hyvien tapojen sisäistäminen on tärkeää
Erilaisuus on voimavaramme
Itsetunto luo pohjan tulevaan
Sallimme virheet, yrityksen ja erehdyksen
Ystävällisyys näkyy toiminnassamme
Yhteistyö kantaa hedelmää
Suojelemme lapsuutta

2.5 Oppimiskäsitys

Oppimiskäsitys pohjautuu näkemykseen lapsesta aktiivisena toimijana. Lapset ovat synnynnäisesti uteliaita ja haluavat oppia uutta, kerrata ja toistaa asioita. Oppiminen on kokonaisvaltaista ja sitä tapahtuu kaikkialla ja kaikissa ympäristöissä, siinä yhdistyvät tiedot, taidot, toiminta, tunteet, aistihavainnot, keholliset kokemukset ja ajattelu.

Varhaiskasvatuksessa oppimisen lähtökohtana ovat lasten aiemmat kokemukset, heidän mielenkiinnon kohteensa ja osaamisensa. Lapset oppivat parhaiten voidessaan hyvin ja kokiessaan olonsa turvalliseksi. Myönteiset tunnekokemukset ja vuorovaikutussuhteet edistävät oppimista. Vertaisryhmä ja kokemus yhteisöön kuulumisesta ovat lapsen oppimisen ja osallisuuden kannalta keskeisiä. Lasten tulee saada oppimiseensa varhaiskasvattajilta ohjausta ja tukea. Lapsia kiinnostava, tavoitteellinen ja sopivasti haastava toiminta innostaa oppimaan lisää. Jokaisen lapsen tulee saada onnistumisen kokemuksia ja iloa omasta toiminnastaan sekä itsestään oppijana. Leikki on varhaiskasvatusikäisten lasten oppimiselle merkityksellistä. Se on lasta motivoivaa ja iloa tuottavaa toimintaa, jossa lapset samalla oppivat monia taitoja ja omaksuvat tietoa. Varhaiskasvatuksessa tulee ymmärtää leikin itseisarvo lapselle sekä sen merkitys oppimisessa ja lasten kokonaisvaltaisessa kehityksessä ja hyvinvoinnissa.

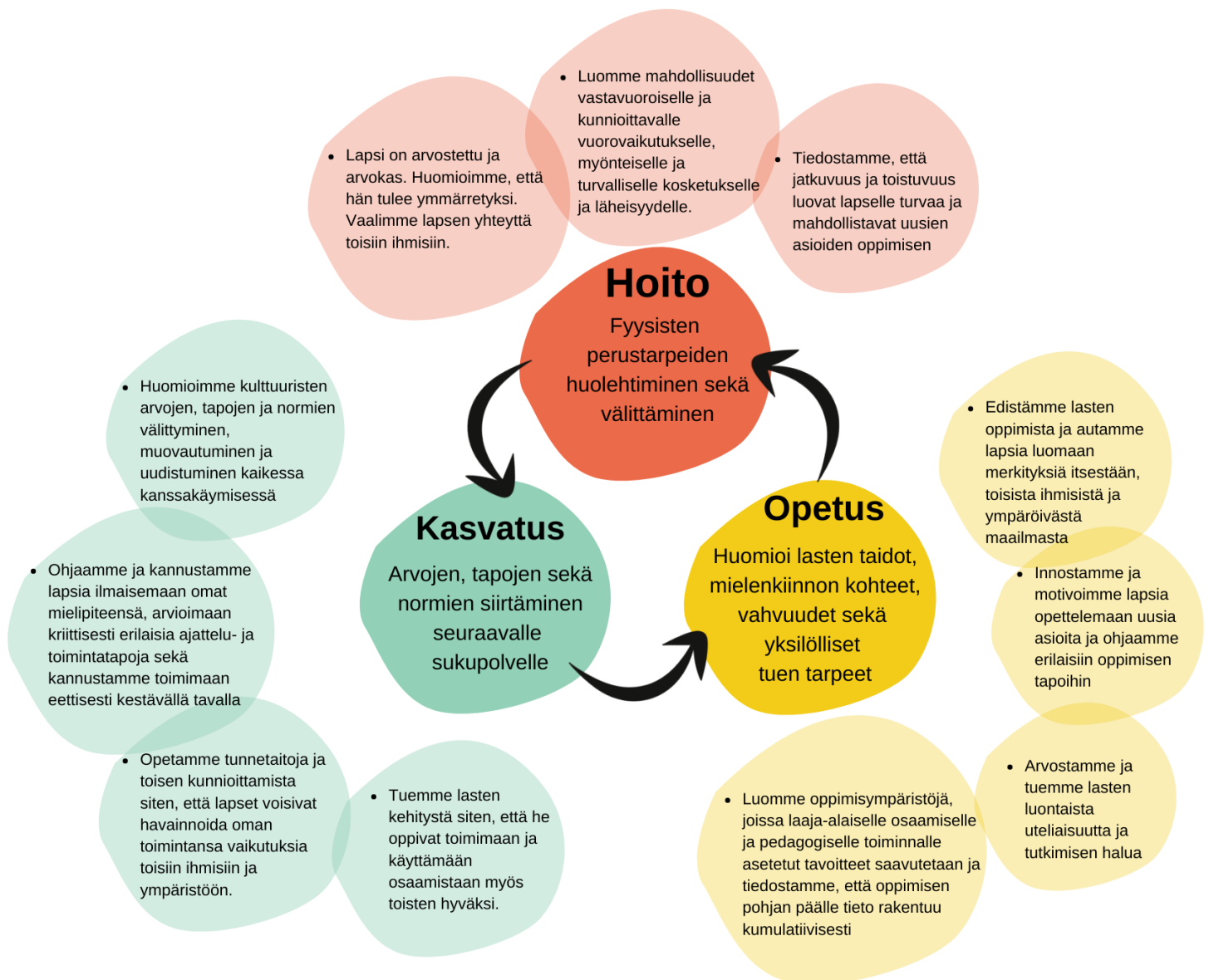

2.6 Pedagogisesti painottunut kasvatuksen, opetuksen ja hoidon kokonaisuus

Varhaiskasvatuksen käytännön toiminnassa kasvatusta, opetusta ja hoitoa muodostavat saumattoman kokonaisuuden, jossa lapset ja varhaiskasvattajat sekä ympäröivä yhteisö ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään. Pedagoginen, suunnitelmallinen ja tavoitteellinen toiminta edellyttävät henkilökunnalta ammatillista osaamista, jatkuvaa lasten havainnointia ja ajatusten ja tunteiden ymmärrystä. Varhaiskasvattajat toimivat yhdessä sovitujen pelisääntöjen mukaan. Kasvatusta, opetusta ja hoitoa painottuvat eri tavoin eri-ikäisten lasten toiminnassa. Yhteistyö ja tiedon jakaminen lapsesta huoltajien kanssa on ensiarvoisen tärkeää. Huoltajien asiantuntijuutta omasta lapsestaan halutaan korostaa.

"Kasvatuksen ja koulutuksen tehtävä on lisätä maailmaan hyvää sekä opettaa taitoja, jotka palvelevat yksilöä, yhteisöä ja koko yhteiskuntaa. Varhaiskasvatuksen yhtenä tärkeimpänä tehtävänä on turvata lapsen oikeus hyvään lapsuuteen."

2.7 Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alainen osaaminen on tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostama kokonaisuus, johon kuuluu kyky käyttää tietoja ja taitoja tilanteen edellyttämällä tavalla.

Laaja-alaisen osaamisen kehittyminen alkaa varhaislapsuudessa jatkuen läpi elämän, se vahvistuu vähitellen oppimisen polulla arjen toiminnoissa, vuorovaikutuksessa ja opiskelussa. Laaja-alainen osaaminen korostuu ympäröivän maailman nopeassa muutoksessa.

Vetelissä huoltajat ja henkilökunta ovat nostaneet erityisen huomion kohteeksi laaja-alaisen osaamisen alueelta seuraavat kokonaisuudet:

- **Itsestä huolehtimisen ja arjen taitojen harjoittelu päivittäisissä tilanteissa** (mm. pukeminen, riisuminen, syöminen).
- **Osallistuminen ja vaikuttaminen.** Lasten kuuleminen ja osallistaminen toiminnan suunnitteluun ja arviointiin; keskiössä lapsilähtöinen toiminta.
- **Ajattelu ja oppiminen.** Lasten kanssa asioiden pohtiminen yhdessä, vältetään valmiiden vastausten tarjoamista ja opetellaan ratkaisukeskeistä ajattelua

AJATTELU JA OPPIMINEN

Taidot kehittyvät vuorovaikutuksessa muiden ihmisten ja ympäristön kanssa. Taidot ovat perustana muun osaamisen kehittymiselle ja elinikäiselle oppimiselle.

OSALLISTUMINEN JA VAIKUTTAMINEN

Taitoja tarvitaan lasten ja perheiden arjessa, ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa sekä yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa.

MONILUKUTAITO

tarkoittaa erilaisten viestien tulkinnan ja tuottamisen taitoja. Monilukutaitoa tarvitaan lasten ja perheiden arjessa, vuorovaikutuksessa sekä yhteiskunnallisessa osallistumisessa. Monilukutaidolla edistetään lasten kasvatuksellista ja koulutuksellista tasa-arvoa.

DIGITAALINEN OSAAMINEN

Digitaalista osaamista tarvitaan ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa, yhteiskunnassa toimimisessa ja oppimisessa. Henkilöstö ohjaa lapsia digitaalisten ympäristöjen monipuoliseen, vastuulliseen ja turvalliseen käyttöön.

ITSESTÄ HUOLEHTIMINEN JA ARJEN TAIDOT

Vahvistetaan lasten hyvinvointiin ja turvallisuuteen liittyviä taitoja sekä ohjataan tekemään kestävän elämäntavan valintoja.

KULTTUURINEN OSAAMINEN, VUOROVAIKUTUS JA ILMAISU

Lapsia rohkaistaan tutustumaan toisiin ihmisiin, kieliin ja kulttuureihin. Henkilöstö mallittaa lapsille erilaisten ihmisten sekä kielellisen, kulttuurisen ja katsomuksellisen moninaisuuden myönteistä kohtaamista.

3. Varhaiskasvatuksen toimintakulttuuri

3.1 Toimintakulttuurin kehittäminen ja sitä ohjaavat periaatteet

Varhaiskasvatuksen johto ja henkilökunta sitoutuvat yhteisen toimintakulttuurin edistämiseen ja toteuttamiseen. Johdolla on keskeinen rooli suunnannäyttäjänä ja kehittäjänä varhaiskasvatuksen toimintakulttuurin edistämässä. Tiedolla johtaminen on tärkeä osa kehittämistyötä.

Vetelin varhaiskasvatuksessa korostetaan toimivan vuorovaikutuksen merkitystä niin lasten, heidän perheidensä kuin varhaiskasvattajien kesken. Lapsilla on oikeus toimivaan ja vuorovaikutteiseen ryhmään ja kehittämistyössä tulee aina huomioida lapsiryhmän tarpeet. Varhaiskasvattajien osaaminen tukee lasta ja hänen perhettä. On tärkeää, että varhaiskasvattajien kouluttautumista arvostetaan ja uuden oppimiseen/tiedon syventämiseen luodaan vuosittain mahdollisuuksia. Kaikessa toiminnassa korostetaan osallisuutta, avointa vuorovaikutusta ja lapsilähtöisyyttä. Toimintakulttuuria edistetään positiivinen pedagogiikka ja ratkaisukeskeisyys huomioiden.

Suunnittelu, kehittäminen ja arviointi muovautuvat osaksi arjen toimintaa ja vuoden kiertokulkua. Vuosittain laadittavassa toimintasuunnitelmassa nostetaan keskiöön arvojen mukainen toiminta ja ne painopisteet, joita henkilökunta sitoutuu vuosittain edistämään laadukkaana varhaiskasvatuksen toteuttamisessa. Toimintasuunnitelma dokumentoidaan ja viedään tiedoksi sivistyslautakunnalle syyskauden käynnistyessä. Tämän lisäksi tiimi laatii yhdessä tiimisopimuksen, jolla sovitaan ryhmän käytänteistä.

Oppiva yhteisö toimintakulttuurin ytimenä

"Opitaan yhdessä ja toisiltamme"

Oppiminen on kokonaisvaltainen tapahtuma, jossa toiminta, tunteet, kokemukset ja ajattelu muodostavat pohjan varhaiskasvatukselle. Oppiva yhteisö luo edellytyksiä yhdessä tekemiseen ja toinen toisiltaan oppimiseen. Se luo edellytyksiä myös tutkimiseen ja kokeilemiseen sekä innostumisen ja onnistumisen kokemuksiin. Yhteisö rohkaisee jokaista yrittämään ja oppimaan - myös erehdyksen kautta. Se tuo eteen sopivia haasteita ratkaistavaksi ja tukee vahvuuksien löytämistä ja hyödyntämistä.

Varhaiskasvatuksen opettaja vastaa tiimin pedagogiikasta ja tiimi sitoutuu sen toteuttamiseen ja arvioi omaa toimintaansa säännöllisesti tiimipalavereissa. Kaikessa

arvioinnissa on tärkeää nostaa esille vahvuudet ja onnistumiset unohtamatta kehittämiskohteita.

Leikkiin ja vuorovaikutukseen kannustava yhteisö

"Mahdollisuus kokeilla, erehtyä ja onnistua turvallisesti!"

Leikkiessään lapset oppivat ja hahmottavat maailmaa. Kokemukselliset ja toiminnalliset työtavat tarjoavat elämyksiä ja vahvistavat lapsen oppimista. Ohjattu leikki edistää lasten luovuutta ja aktiivisuutta, mutta lapsia kannustetaan myös omaehtoisen leikin rakentamiseen. Kasvattajat mahdollistavat lapsia kokeilemaan ja käyttämään erilaisia toimintatapoja leikeissään. Kannustavalla palautteella tuetaan lapsen itsetunnon kehittymistä. Lapselle tarjotaan mahdollisuuksia kokeilla ja toimia itsenäisesti.

Leikin edellytykset:

- Leikki on tärkeä osa lapsen päivää, jolle annetaan aikaa ja tilaa
- Kasvattajan vuorovaikutteiset toimintatuokit tukevat lapsen kehitystä ja oppimista
- Luonto, liikunta ja digitaalisuus rikastuttavat lasten leikkiä
- Leikki ei ole sidoksissa lapsen sukupuoleen; mahdollistetaan kaikille erilaiset leikit

Osallisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo

"Olen arvokas, olen tärkeä juuri sellaisena kuin olen"

Lapsen osallisuus toiminnan suunnittelussa tukee vaikuttamisen taitoja. Kasvattaja tukee lapsen itsesäätelytaitoja sekä osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuuksia. Lapsen itsetunto rakentuu suhteessa toisiin ihmisiin, sen kehittymiselle yhdenvertaisuus on tärkeää. Lasten yhdenvertainen ja tasa-arvoinen kohtaaminen on tärkeää, jotta lapsen omat kehittyvät käsitykset oikeasta ja väärästä saavat vahvistusta.

Varhaiskasvattajina sitoudumme:

- vahvistamaan turvallisuuden tunnetta ryhmässä
- ennaltaehkäisemään ja puuttamaan kiusaamiseen
- tukemaan ystävyyssuhteiden muodostumista
- pienryhmätoimintaan ja
- rooliimme toiminnan mahdollistajina

Varhaiskasvattajien tavoitteet toiminnassa:

- lasten omat ideat ja mielenkiinnon kohteet auttavat lasta sitoutumaan toimintaan
- lapsen osallisuus ja huomioiminen yksilönä auttavat terveen itsetunnon kehittymisessä
- ryhmässä toimiminen opettaa lapsille sosiaalisia taitoja, toisen huomioimista ja arvostusta
- osallistuminen arjen askareisiin on tärkeää -tekemällä oppii
- hyviä tapoja harjoitellaan
- säännöt ja rajat ovat johdonmukaiset sekä perustellut
- lapsen kehitysvaihe ja taidot huomioidaan toiminnan suunnittelussa
- tutkivaa oppimista harjoitellaan lapsilähtöisesti

Ryhmät toteuttavat vuosittain kyselyn lapsille tärkeistä asioista. Lapsille leikki on kaikkein tärkein juttu varhaiskasvatuksessa heidän omasta mielestään. Myös eri vuodenaikoihin

liittyvä tekeminen esim. lumiukon rakentaminen, luistelu ja mäenlasku ovat lapsille tärkeitä. Lapset kokevat mielekkäänä mm. satujen lukemisen, askartelun, piirtämisen, jumppaamisen, ulkoilemisen, levon ja ruokailun.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

" Toisen arvostus on tärkeä asia! - Lapset kasvavat yhdessä ja tottuvat toistensa erilaisuuteen"

Kulttuurista moninaisuutta ja kielitietoisuutta tuetaan varhaiskasvatuksessa. Ryhmissä rikastetaan kaikkien lasten kieli- ja kulttuuritietoisuutta. Tiimisopimuksessa kuvataan, miten ryhmässä esiintyvät kielet ja kulttuurit sekä uskonnot tehdään näkyväksi yhdessä suomalaisen kulttuurin kanssa sekä miten suomen kielen oppimista ja valtaväestön kulttuuria tehdään tutuksi myös kaksi- tai monikielisille lapsille.

Kieleen, kulttuuriin ja uskontoon liittyvistä asioista keskustellaan perheiden kanssa ja pohditaan yhdessä sitä, miten perheiden kulttuuria ja kieltä voidaan tuoda esille arjessa. Tarvittaessa keskusteluissa on mahdollisuus käyttää tulkkia. Eri kulttuuritaustan omaavia perheitä kannustetaan tutustumaan valtaväestön kulttuuriin ja perinteisiin.

Hyvinvointi, turvallisuus ja kestävä elämäntapa

Ekologisuus, turvallisuus ja liikunnallisuus tukevat lapsen hyvinvointia ja kantavat hedelmää koko elämän kestäväälle terveelliselle elämäntavalle. Varhaiskasvatuksen henkilöstöä ohjaavia asiakirjoja ovat mm:

- Yksikkökohtaiset turvallisuussuunnitelmat
- Tiimikohtainen Kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen suunnitelma
- Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset
- Terveyttä ja iloa ruuasta - varhaiskasvatuksen ruokailusuositus
- Käypähoitosuositukset

Lapsen hyvinvointia koskevissa asioissa kuullaan perhettä (mm. lepoon, ruokailuun, ja vaatetukseen liittyen). Moniammatillisesti yhteistyötä tehdään lapsen etu huomioon ottaen. Näiden taitojen harjoittelemisessa kasvattajan rooli on auttaa lasta tunteiden tunnistamisessa ja havaitsemisessa sekä itsesäätelyn taidoissa. Sosiaalisia taitoja lapsi oppii vuorovaikutuksessa toisten kanssa ja pääsee osaksi ryhmää ja leikkejä.

Liikunta ja luonto ovat ympärivuotisesti osa varhaiskasvatuksen arkea

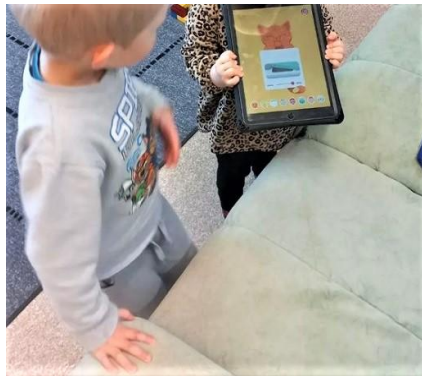
- opettelemme yhdessä hyvää ruoka- ja tapakulttuuria
- opettelemme työskentelemään pienryhmissä, yhdessä toisten ryhmien kanssa ja teemme aktiivisesti yhteistyötä paikallisten toimijoiden kanssa
- tuemme lasten kaverisuhteita

3.2 Varhaiskasvatuksen oppimisympäristöt

Varhaiskasvatus kokonaisuudessaan on oppiva yhteisö, jossa lapset ja aikuiset oppivat toinen toisiltaan. Vetelin varhaiskasvatuksessa tavoitteena on kasvattaa ja kannustaa monipuoliseen leikkiin ja liikkumiseen erilaisissa oppimisympäristöissä. Leikin ja liikunnan merkitys lapsen hyvinvoinnille ja oppimiselle on merkityksellistä. Varhaiskasvatuksen tiloja käytetään joustavasti, niitä muunnellaan ja käyttöä porrastetaan aikataulullisesti lapsiryhmän tarpeiden mukaisesti. Erityistä huomiota kiinnitetään ympäröivän luonnon hyödyntämiseen ja siellä tapahtuvaan monipuoliseen liikkumiseen. Välineistön tulee olla lapsille helposti saatavilla, käytettävissä ja löydettävissä. Oppimisympäristöinä hyödynnetään rakennetun ja luonnonmukaisen ympäristön lisäksi myös digitaalista oppimisympäristöä. Henkilöstö ohjaa lapsia digitaalisten ympäristöjen monipuoliseen, vastuulliseen ja turvalliseen käyttöön.

Pitkäkestoista ja omaehtoista leikkiä tuetaan. Henkilökunnan osallistuminen lasten leikkeihin tukee omalla tavallaan lasten leikki- ja liikuntaitojen kehittymistä. Henkilökunta tunnistaa leikkiä rajoittavia tekijöitä ja kehittää leikkiä edistäviä toimintatapoja ja oppimisympäristöjä.

Vetelin varhaiskasvatuksen oppimisympäristöjä rikastuttavat mm. uimahalli, urheilukenttä, liikuntakeskus, hiihtoladut, luistelukaukalo, kirkko, paloasema, kirjasto, leikkipuistot, lähimetsät ja -järvet, koulut, palveluasumisen yksiköt sekä paikalliset yritykset. Vetelin historiaan, kulttuuriin ja kotiseutuun tutustutaan monipuolisesti lasten ikätaso huomioiden.

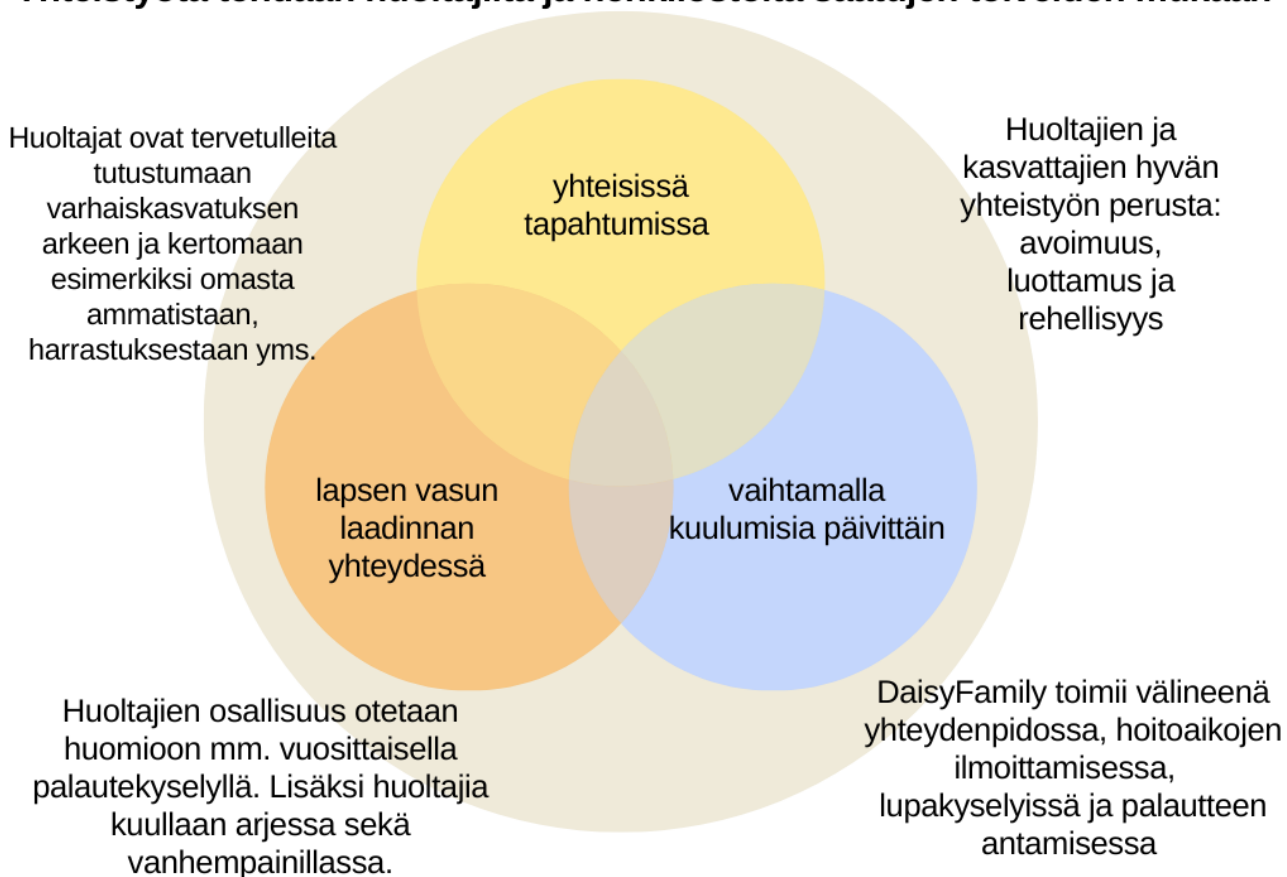

3.3 Yhteistyö varhaiskasvatuksessa

Yhteistyö perheiden kanssa alkaa varhaiskasvatukseen tutustumisesta ja jatkuu tiiviinä läpi varhaiskasvatusvuosien. Yhteistyö perustuu luottamukseen ja arvostavaan kohtaamiseen. Hyvä ja toimiva yhteistyö tukee lapsen hyvinvointia. Yhteistyö huoltajien kanssa on päivittäistä mm. tuonti- ja hakutilanteissa. Vuosittain järjestetään vanhempainiltoja ja muita yhteisiä tapahtumia, joissa henkilökunta pääsee kohtaamaan vanhempia ja vanhemmat toisiaan. Huoltajien kanssa käydään vuosittain myös varhaiskasvatuskeskustelu. Tarvittaessa ja varhaiskasvatuksen alussa on mahdollisuus käydä myös LP-keskustelu.

Yhteistyön merkitys korostuu siirtymävaiheissa sekä perheen elämäntilanteiden muuttuessa. Tavoitteena on mahdollisimman joustava siirtymä ryhmästä toiseen ja varhaiskasvatuksesta esiopetukseen. Varhaiskasvatuksen henkilöstö huolehtii siitä, että kaikki tarpeellinen tieto siirtyy ajantasaisesti lapsen yhtenäisen kasvupolun turvaamiseksi.

Yhteistyötä tehdään huoltajilta ja henkilöstöltä saatujen toiveiden mukaan

3.4 Monialainen yhteistyö

Vetelin varhaiskasvatuksessa tehdään monipuolista yhteistyötä eri alojen, paikallisten ja alueellisten, toimijoiden kanssa. Yhteistyö eri toimijoiden välillä tuo mielenkiintoisen ja rikastavan lisän oppimisympäristöjen kirjoon ja tukee varhaiskasvatuksen tavoitteita.

Tiedonsiirtoon liittyvää yhteistyötä muiden toimijoiden kanssa toteutetaan tarvittaessa. Lapsen aiemmat vasut siirtyvät automaattisesti aina lapsen uuteen ryhmään saman kunnan sisällä. Pyydettyäessä lapsen viimeisin vasu toimitetaan lapsen uudelle kotipaikkakunnalle.

Yhteistyötahojen kanssa tehtävässä yhteistyössä:

- korostetaan avoimuutta ja vuorovaikutuksellisuutta, joustavaa tiedonkulkua
- järjestetään tarvittaessa verkostopalavereja,
- pyydetään tarvittaessa konsultaatiota puolin ja toisin
- pyydetään aina lupa huoltajalta, kun lapsen asioita käsitellään ulkopuolisten tahojen kanssa.

Kunnan yhteistyökumppanit

- esi- ja perusopetus
  - yhteiset tapahtumat ja vierailut
- kirjasto
  - kirjakassipalvelu ja satutunnit
- vapaa-aikatoimi
  - liikuntakeskuksen ja uimahallin tilojen käyttö, uimakoulu ja konsertit
- ruoka- ja siivouspalvelut
- poliisi-, palo- ja pelastustoimi
  - vierailut ja yhteistyöt
- paikalliset yritykset ja muut toimijat

Seurakunnat ja järjestöt

- Vetelin seurakunta
  - kirkkomuskarit ja joulukirkot
- partiolippukunta Vetelin koskenkävijät
- Vetelin Urheilijat
  - lasten liikunnallisuuden edistäminen
- Vetelin Martat
  - kulttuuriperinne-, tapa- sekä ruokakasvatus
- Vetelin maa- ja kotitalousnaiset
  - ruokakasvatus
- Vetelin Urheilutoimijat
  - retket
- Lastenkulttuurikeskus Lykky
  - musiikkihetket ja lastenkulttuuritapahtumat

Lapsen ja perheen tukena

- Lastenneuvola
  - lapsen terveydentilan, kasvun ja kokonaiskehityksen seuraaminen
- Perheneuvola
  - asiantuntija-apua perhe-elämän solmukohdissa
- Perhetukipalvelut
  - lapsiperheiden arjen, jaksamisen, vanhemmuuden ja kasvatuksen haasteissa tukeminen
- Kuntoutuspalvelut
  - Terapeutit
    - esim. puhe-, toiminta- ja fysioterapeutit
- Kuulo- ja diabeteshoitajat

- Tarvittaessa voidaan koota moniammatillinen tiimi, joka toimii lapsen hyvinvoinnin tukena
- Tiimi kartoittaa lapsen tarvitsemaa tukea ja kutsuu tarvittaessa mukaan asiantuntijoita.
- Monialainen yhteistyön tarkoituksena on ennaltaehkäistä ja auttaa lapsen kasvua ja kehitystä ennakoivasti.
- Lapsen tuen tarve kirjataan aina vasuun

4. Varhaiskasvatuksen pedagogisen toiminnan suunnittelu ja toteuttaminen

4.1 Pedagogisen toiminnan viitekehys

Varhaiskasvatus perustuu valtakunnalliseen varhaiskasvatuksen perusteisiin ja varhaiskasvatuslain tavoitteisiin. Toimintasuunnitelma laaditaan vuosittain, sitä arvioidaan.

Toimintaa ohjaavat asiakirjat

- varhaiskasvatuslaki
- valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma
- paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma (sivistyslautakunta päättää)
- vuosittain tehtävä toimintasuunnitelma (sivistyslautakuntaan tiedoksi)
- tiimisopimus (esimies hyväksyy)
- ryhmävasu
- lasten vasut

Varhaiskasvatuksen suunnittelun, arvioinnin sekä kehittämisen palaverikäytännöt

- päiväkodin pedatiimi 2krt/kk
- tiimipalaveri päivisin 2krt/kk
- henkilöstöpalaverit iltaisin 2-3krt/ syksy ja 2-3 krt/kevät
- varhaiskasvatuksen suunnittelupäivä syksyllä (koko henkilöstö)
- varhaiskasvatuksen arviointi ja kehittämispäivä keväällä (koko henkilöstö)

4.2 Pedagoginen dokumentointi

Arjessa tapahtuva havainnointi on osa pedagogista dokumentointia, jonka pohjalta suunnitellaan varhaiskasvatuksen toimintaa. Pedagogisen dokumentoinnin avulla saadaan monipuolista tietoa lapsen elämästä ja mahdollistetaan lapsen kuulluksi ja nähdyksi tuleminen. Koottua dokumentointia käytetään niin, että kukin lapsi voi havaita edistymistään. Digitaalisia välineitä, sovelluksia ja ympäristöjä hyödynnetään dokumentoinnissa sekä taiteellisessa kokemisessa ja tuottamisessa. Digitaalisia välineitä apuna käyttäen lapsille annetaan mahdollisuudet harjoitella, kokeilla ja tuottaa sisältöjä niin itse kuin myös yhdessä muiden lasten kanssa.

Dokumenttien avulla lapsen kasvu ja oppiminen tulee siis näkyväksi niin lapselle kuin huoltajalle. Dokumentoinnin periaatteet kirjataan vuosittaiseen toimintasuunnitelmaan. Dokumentointi tapahtuu esimerkiksi askartelujen, piirrosten, valokuvien, videoiden (digitaalisiin menetelmin) ja ryhmätöiden muodossa. Pedagogisten dokumenttien avulla tallennetaan lapsen kasvua ja kehitystä. Pedagogisen arvioinnin avulla voidaan havainnoida myös lapsen tuen tarvetta.

- ryhmän kasvattajilla on käytössään viestivihko, joka mahdollistaa sujuvan tiedonkulun
- dokumentoidaan lapsiryhmän toimintaa ja tuotoksia, joihin voidaan tutustua yhdessä ryhmän kanssa tai esimerkiksi vanhempainillassa
- valokuvataan toimintaa sekä lasten tekemiä töitä ja laitetaan niitä Vetelin varhaiskasvatuksen Instagram-sivuille (huom. lupa-asiat)

4.3 Monipuoliset työtavat

Onnistumisen kokemuksilla ja kannustavalla palautteella tuetaan lasten myönteisen itsetunnon kehittymistä. Lapsella tulee olla mahdollisuus kokeilla uusia asioita turvallisessa ja kannustavassa ilmapiirissä. Joidenkin asioiden opetteleminen vie aikaa enemmän kuin toisten, mutta yrityksen ja erehdyksen kautta jokainen oppii omalla tavallaan kasvun polullaan. On tärkeää, että lapsille annetaan aikaa ja tilaa tutkia, kokeilla ja oivaltaa asioita. Heitä tuetaan ja kannustetaan yrittämään erilaisin menetelmin. Digitaalisia välineitä, sovelluksia ja ympäristöjä hyödynnetään pedagogisesti.

Lapsia rohkaistaan ongelmanratkaisuun kyselemällä, ihmettelemällä ja päättelämällä asioita. Henkilöstöllä tulee olla herkkyyttä tunnistaa eri tilanteiden pedagogiset mahdollisuudet. Varhaiskasvatuksessa tunnistetaan sensitiivisen läsnäolon tärkeys, jonka kautta lapset opitaan tuntemaan ja heidän tarpeisiinsa opitaan vastaamaan. Tuntemisen kautta kehollisten ja sanattomien viestien ymmärtäminen helpottuu. Näitä taitoja lapset ja aikuisen harjoittelevat yhdessä. Lapsia tuetaan ja ohjataan osallisuuteen myös suunnittelussa, heidän edellytyksensä mukaisesti.

Erilaiset oppimisympäristöt tarjoavat tilaisuuksia eriyttää lasten työskentelyä. Oppimisympäristöjä muodostaessa kiinnitetään erityisesti huomiota lapsiryhmän mielenkiinnon kohteisiin sekä heidän tarpeisiinsa.

Työtapoja ohjaavat:

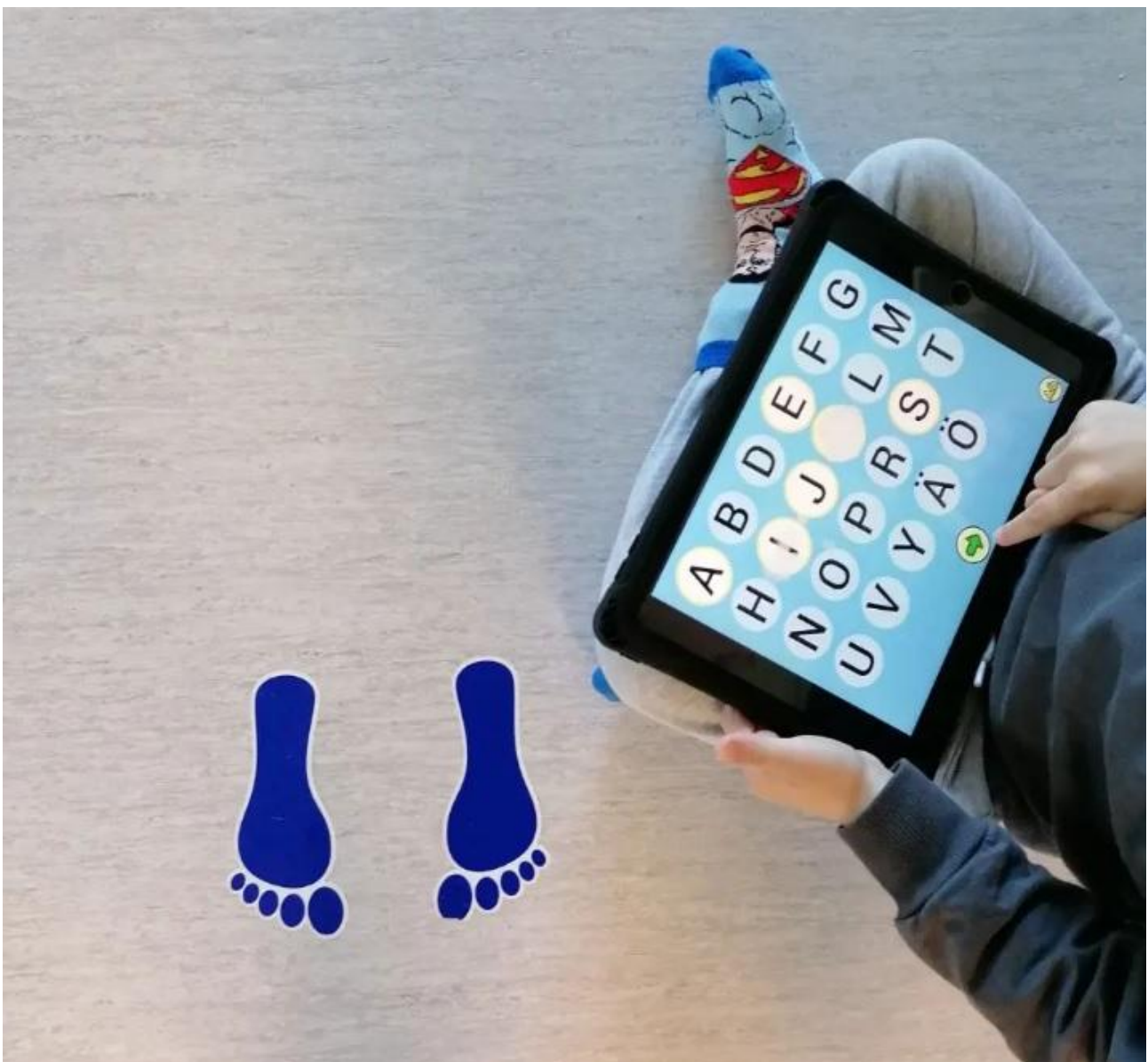
- vuodenaajat ja teemat
- pedagoginen viikkosuunnitelma, joka tarvittaessa joustaa
- lasten ikätaso ja kehitys
- mahdollisuus valita ja oppia uusia työtapoja
- pienryhmätoiminta osana arkea, yhteistyötä yli ryhmärajojen
- tarjolla erilaisia leikkiä ja opetteluun soveltuvia materiaaleja, havainto- ja työvälineitä sekä mahdollisuus harjoitella digitaalista osaamista

4.4 Leikki kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin lähteenä

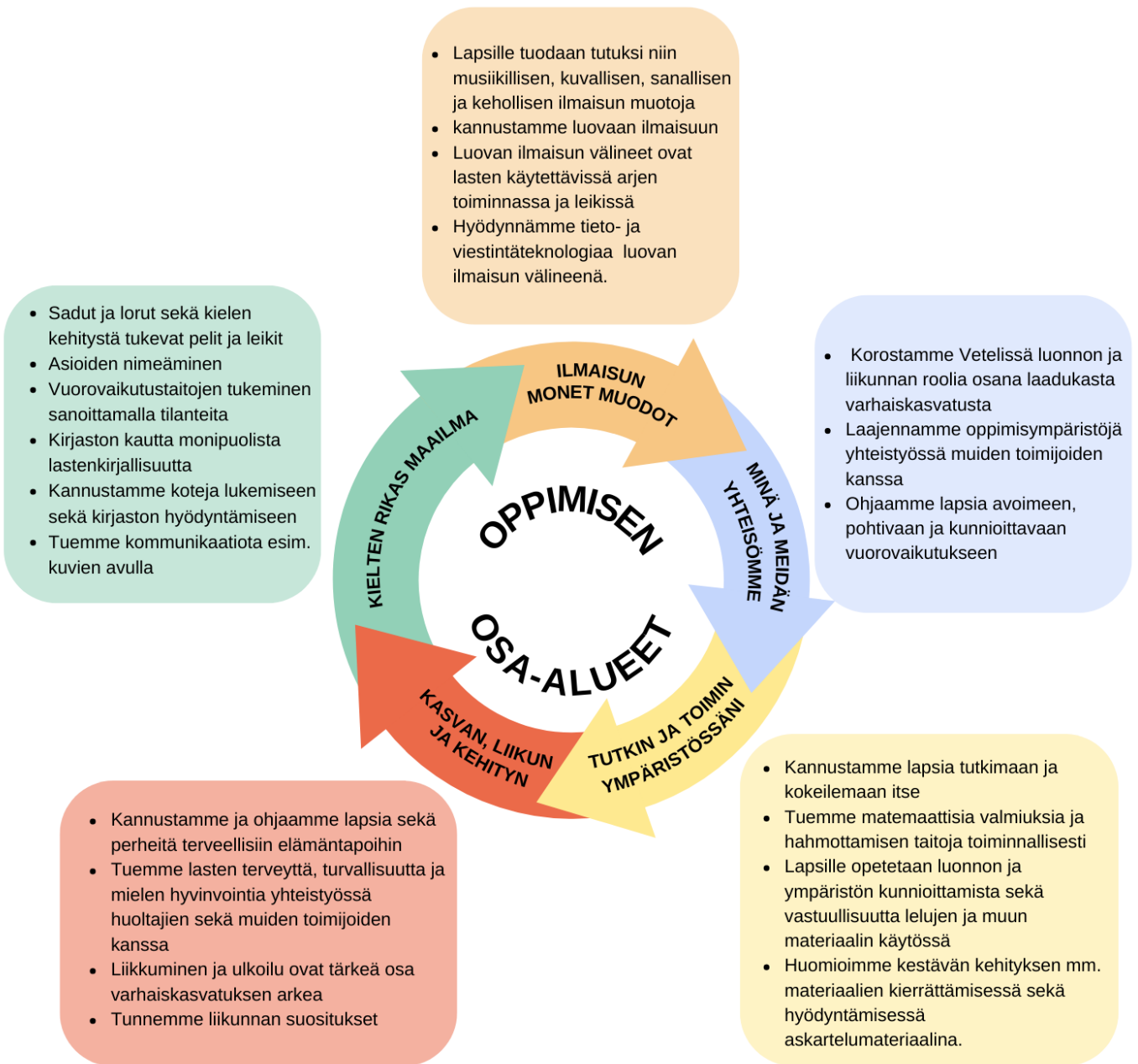
Leikki on keskeinen toimintatapa varhaiskasvatuksessa. Varhaiskasvatuksen tehtävä on tarjota lapsille mahdollisuuksia erilaisiin leikkeihin. Leikki edistää lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia. Leikissä lapsi oppii, mutta lapselle itselleen leikki ei ole tietoisesti oppimisen väline vaan tapa olla ja elää sekä hahmottaa maailmaa. Leikki ei synny tyhjäästä, se on kuvitteellista toimintaa, jonka aiheet löytyvät lapsen kokemuksista.

Kokemukset, jotka herättävät lapsissa tunteita, uteliaisuutta ja kiinnostusta, virittävät leikkiin. Lasten kulttuurin ja lapsille suunnatun median tunteminen auttaa henkilöstöä ymmärtämään lasten leikkejä. Myös erilaiset pelit sekä digitaaliset välineet ja sovellukset tarjoavat niihin monenlaisia mahdollisuuksia. Leikillä varataan aikaa niin ulkona kuin sisällä ja leikin jatkuvuus mahdollistetaan. Lasten leikkiä tuetaan: luomalla erilaisia toiminta- ja leikkiympäristöjä, antamalla leikille aikaa, käyttämällä erilaisia oppimisympäristöjä luovasti ja joustavasti. Tehdään yhteistyötä ryhmien välillä vaihtamalla leluja ym. oppimisen välineitä sekä käydään leikkimässä myös muiden ryhmässä sovitusti.

4.5 Oppimisen alueet

Oppimisen alueet on ryhmitelty viideksi kokonaisuudeksi, jotka kuvaavat varhaiskasvatuksen keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä.

Monipuolista ympäristöä hyödynnetään päivittäisessä liikkumisessa sekä ohjatusti että lapsen omaehtoisen liikkumisen mahdollistajana. Painopiste oppimisessa on toiminnallisuudessa ja liikunnallisuudessa. Liikuntavälineet ovat lasten käytettävissä arjen toiminnassa ja leikissä. Opetellaan myös yhdessä turvallista liikkumista liikenteessä.

Ruokailussa huolehditaan viihtyvyydestä mm. myönteistä vuorovaikutusta ja keskustelukulttuuria tukemalla. Lapsia ohjataan terveellisiin ruokailutottumuksiin esim. lautasmallin avulla. Seurataan valtakunnallisia ruokasuosituksia. Myönteiset ruokailukokemukset ovat jokaisen lapsen oikeuksia. Harjoitteleme kauniita pöytätapoja yhdessä.

Mielen hyvinvointia tuetaan kiusaamisen ennaltaehkäisyllä, hyviä kaverisuhteita tukemalla sekä moninaisin välinein tunnetaitoja harjoittelemalla (esim. Pienin Askelin-materiaalilla).

4.6 Kieleen ja kulttuuriin liittyviä tarkentavia näkökulmia

Lasten vaihtelevat kielelliset ja kulttuuriset taustat ja valmiudet nähdään yhteisöä myönteisellä tavalla rikastuttavana. Kieli- ja kulttuuritietoisessa varhaiskasvatuksessa kielet, kulttuurit ja katsomukset nivoutuvat osaksi varhaiskasvatuksen kokonaisuutta.

Henkilöstön, huoltajien ja eri kulttuuriyhteisöjen keskinäisellä yhteistyöllä edistetään lasten ja perheiden kulttuuriperinteen jatkumista ja tuetaan lasten mahdollisuutta ilmentää omia kulttuuritaustojaan. Kaksi- ja monikielisissä ympäristöissä lapsia rohkaistaan vuorovaikutukseen. Varhaiskasvatuksessa tuetaan monipuolisesti vieraskielisten ja monikielisten lasten kielitaidon sekä kieli- ja kulttuuri-identiteettien ja itsetunnon kehittymistä. Suomen kielen taidon kehittymistä edistetään tavoitteellisesti kielitaidon eri osa-alueilla lasten tarpeista ja edellytyksistä lähtien.

Vetelissä varhaiskasvatusta tarjotaan suomen kielellä. Kotikielen merkitys kielen oppimiselle on tärkeää. Vuorovaikutuksessa samanikäisten lasten kanssa lapsi oppii käyttämään kieltä monipuolisesti. Kirjaston kokoelmista löytyy lastenkirjallisuutta eri kielillä. Lapsen vasu- keskustelussa käydään läpi vieras- ja monikielisen lapsen huoltajien kanssa mm. kieleen- ja kulttuuriin liittyviä asioita, jotka tulee huomioida varhaiskasvatuksessa.

5. Lapsen tuki

5.1 Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet

Varhaiskasvatuksessa painotetaan lapsen tuen tarpeen ennaltaehkäisyä ja tuen järjestämistä varhaisessa vaiheessa lapsen tarpeiden mukaisesti. Henkilöstön tehtävänä on ottaa huoli puheeksi huoltajien kanssa heti asian havaittuaan. Yhteistyö lähtee aina liikkeelle lapsen vahvuuksien kartoittamisesta. Varhaiskasvatuksen erityisopettaja (VEO) vierailee säännöllisesti jokaisessa ryhmässä. Inklusion mukaisesti lapsen tarvitsema kehityksen ja oppimisen tuki järjestetään pääsääntöisesti lapsen ryhmässä. Lapsen tuen arvioinnin pohjana ovat säännöllinen havainnointi ja havaintojen kirjaaminen. Pienryhmätoiminta mahdollistaa tarkempien havaintojen tekemisen lapsesta ja näistä keskustellaan yhdessä huoltajien ja VEO:n kanssa. Huoltajien havainnot ovat tärkeitä lapsen tuen tarpeiden arvioinnissa ja suunnittelussa. Lasta tuetaan myös itse arvioimaan omaa oppimistaan ikä- ja kehitystaso huomioiden. Myös muiden asiantuntijatahojen arvioinnit otetaan huomioon varhaiskasvatuksessa; lapsella voi olla myös jo asiantuntijalausunto tuen tarpeestaan tullessaan varhaiskasvatukseen.

Kun tuen tarve on havaittu, ryhmän henkilökunta ja esihenkilö tarkastelevat ryhmän toimintatapoja ja oppimisympäristöä sekä sen muokkaamisen tarvetta yhteistyössä VEO:n kanssa. Esihenkilöt vastaavat tarvittaessa avustajapalveluista. Yhteistyössä terapeuttien ja kuntoutusohjaajien kanssa arvioidaan apuvälineiden tarve. Sosiaali- ja terveydenhuollon tai muiden asiantuntijoiden ohjausta ja konsultaatiota voidaan hyödyntää tuen järjestämisessä.

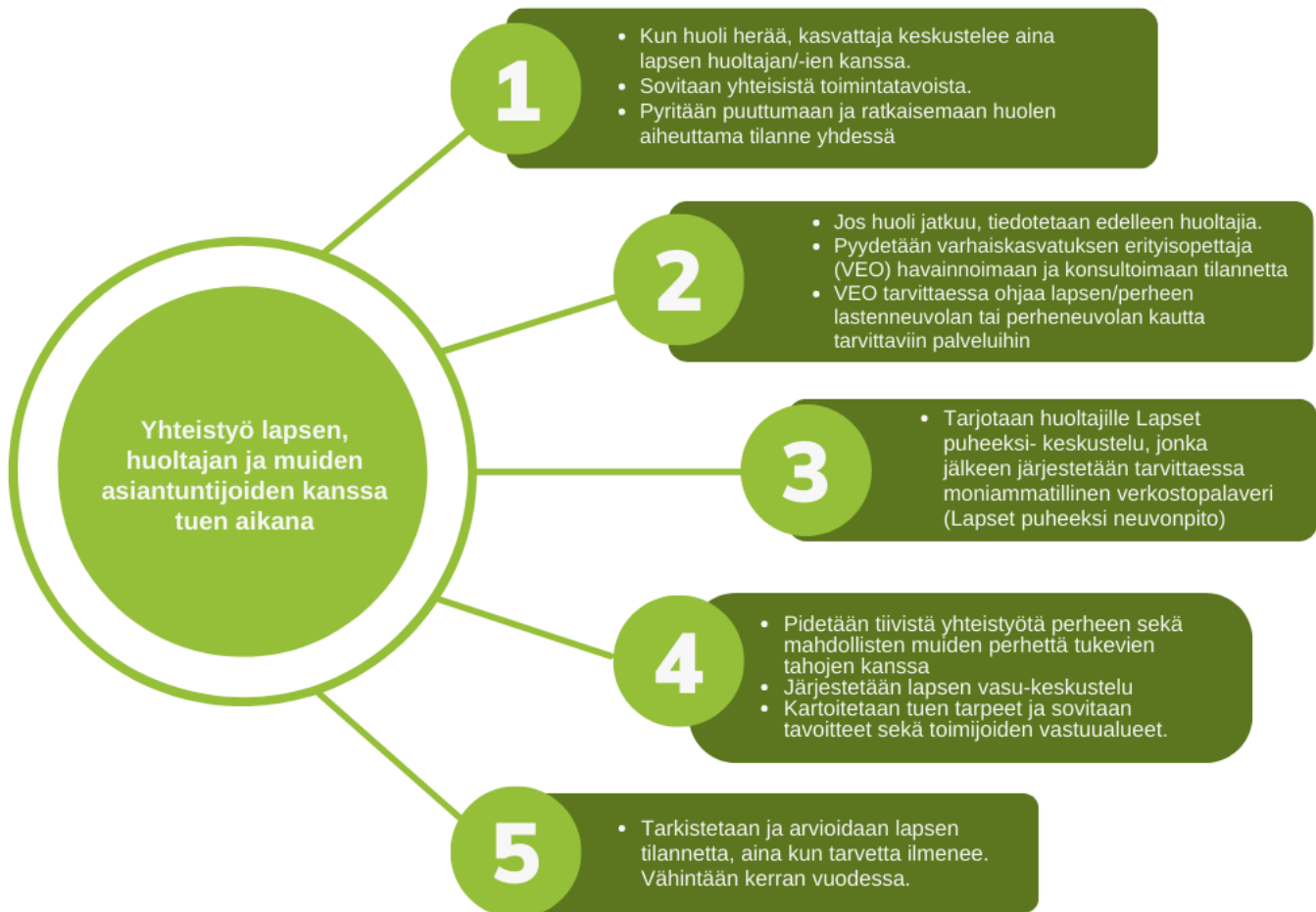
Varhaiskasvatuksen järjestäjä vastaa niistä tukitoimista ja apuvälineistä, joita lapsi tarvitsee osallistuessaan varhaiskasvatukseen. Tällaisia ovat esimerkiksi: liikkumiseen ja muihin fyysisiin toimintoihin liittyvät järjestelyt tai lapsen kommunikaatioon, näköön, kuuloon liittyvät apuvälineet, kuten kommunikointia tukevat lelut, digitaaliset sovellukset, pelit tai äänikirjat.

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan kirjataan lapsen tarvitsema tuki ja tavoitteet lapsen varhaiskasvatuksen toteuttamiseksi lapsen kehitystä, oppimista ja hyvinvointia tukevalla tavalla. Vasusta käyvät ilmi lapsen kehityksen ja oppimisen tukeen liittyvät vastuut ja työnjako, tukitoimet sekä niiden toteuttamistapa ja arviointi.

Varhaiskasvatuksessa tehdään tiivistä yhteistyötä esiopetuksen kanssa, jotta esiopetukseen siirtyminen sujuisi mahdollisimman jouhevasti. Tulevat esikoululaiset tekevät mm. vierailukäyntejä eskariryhmään ja yhteisiä metsäretkiä. Näin tuleva esiopettaja tulee myös lapsille tutuksi. Esiopettajan vierailukäyntejä varhaiskasvatukseen toteutetaan sovitusti ja tarpeen mukaan yhteistyötä tehdään myös kuraattorin erityisopettajan kanssa. Esiopetukseen siirtyvistä lapsista siirtyy opetuksen järjestämistä varten tarvittava tieto. Keväisin VEO järjestää tarvittaessa arviointi- ja tiedonsiirtopalaverin lapsesta, jolla tuen tarpeita.

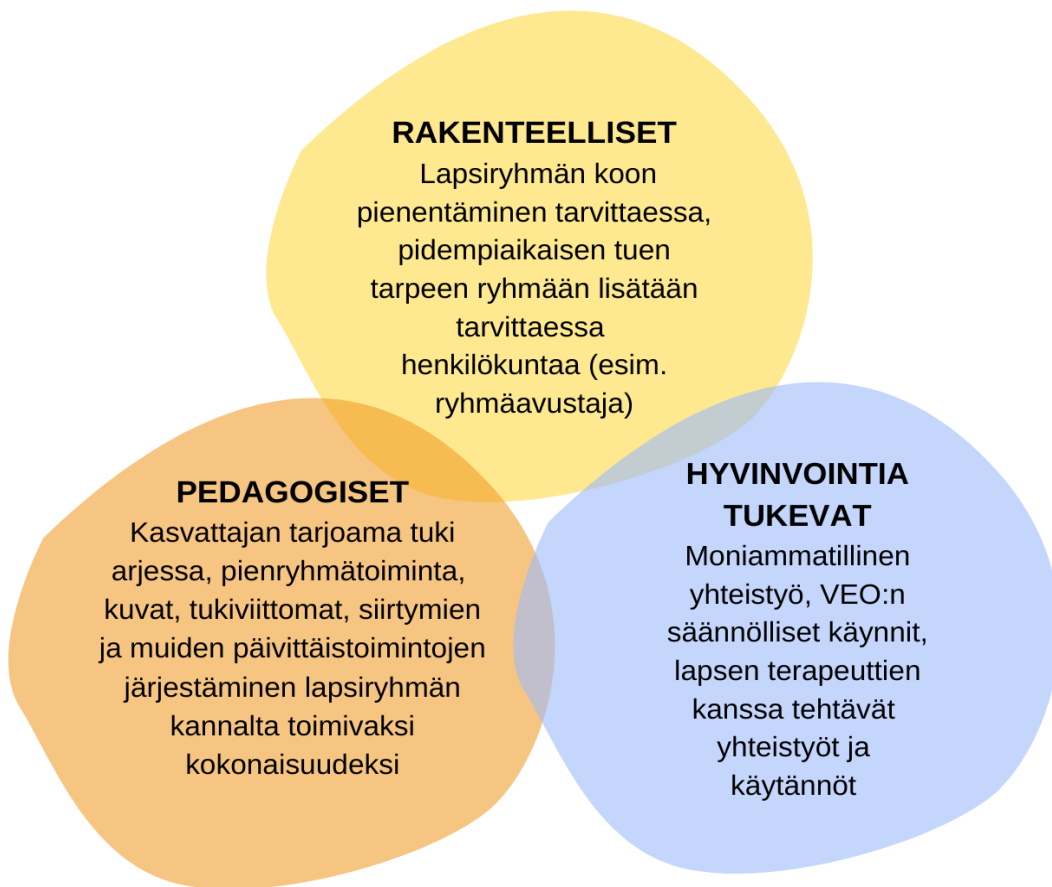
5.2 Yhteistyö tuen aikana

Varhaiskasvatuksessa tuetaan mahdollisimman pysyviä vuorovaikutussuhteita lasten ja varhaiskasvatushenkilöstön välillä. Huoltajien kanssa tehdään luottamuksellista yhteistyötä, johon lapset osallistuvat tarkoituksenmukaisella, ikäänsä ja kehitystasoonsa sopivalla tavalla. Perheen kanssa sovitaan palavereihin kutsuttavat muut yhteistyötahot, Tarvittaessa palavereissa käytetään tulkkipalveluita.

5.3 Tuen toteuttaminen varhaiskasvatuksessa

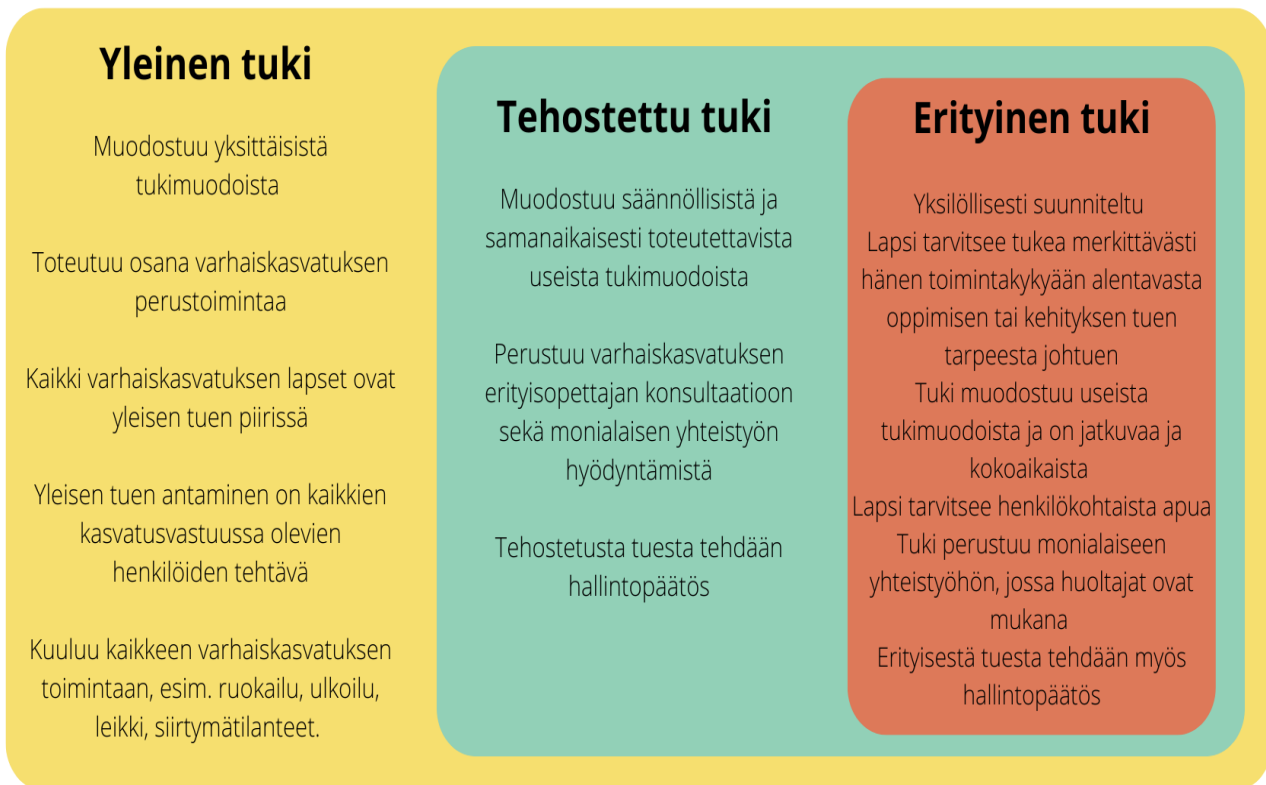

5.4 Lapsen tuen arviointi

Tuen tarpeen arviointi on jatkuva prosessi. Lapsen ryhmän henkilöstö arvioi lasta yksilönä ryhmässä, kirjaa tarvittaessa havaintoja ja keskustelee näistä huoltajien, varhaiskasvatuksen erityisopettajan sekä tarvittaessa myös muiden lapsen toimijoiden kanssa arjessa säännöllisesti. Lapsen tukeen liittyviä tarpeita tulee arvioida vähintään kerran vuodessa.

5.5 Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma tuen aikana

Lapsen tarvitsema tuki eli tuen taso, muodot ja niiden toteuttaminen sekä niihin liittyvät vastuut ja työnjako kirjataan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan. Sen laadinnasta vastaa varhaiskasvatuksen opettaja ja/tai VEO yhteistyössä muun henkilöstön, huoltajien ja VEO:n kanssa. Yleinen tuki kuuluu kaikille varhaiskasvatuksen lapsille.

5.6 Päätös tehostetusta ja erityisestä tuesta sekä tukipalveluista

Kolmiportaisen tuen malli mahdollistaa lapsen oikeutta saada tukea oikea-aikaisesti, oikean tasoisena ja joustavasti tarvittavan ajan. Kaikki lapset voivat täysimääräisesti osallistua varhaiskasvatukseen omista lähtökohdista. Jos lapsen tuen tarve lisääntyy, tuki on intensiivisempää. Varhaiskasvatuksessa tuki perustuu tiimin ja veo:n yhteiseen havainnointiin arjen erilaisissa tilanteissa sekä oppimisympäristön arviointiin ja suunnitteluun.

Lapsen vasuun kirjataan vasukeskustelun pohjalta tuen muoto (tehostettu/erityinen), tuen tarve, mahdollinen moniammatillinen yhteistyö sekä vastuut ja seuranta. Ennen päätöksen tekemistä sivistysjohtaja kuulee kirjallisesti huoltajaa/huoltajia, jonka jälkeen hän tekee Daisy-ohjelmassa tuesta valituskelpoisen hallintopäätöksen. Päätös liitetään lapsen vasuun, josta se näkyy myös huoltajille. Mikäli tuen tarve poistuu tai muuttuu, tulee tästä tehdä uusi hallintopäätös.

6. Vaihtoehtoiseen pedagogiikkaan tai erityiseen katsomukseen perustuva varhaiskasvatus

Kaikessa varhaiskasvatuksessa noudatetaan laissa, sopimuksissa ja näissä perusteissa varhaiskasvatukselle asetettuja yleisiä tavoitteita ja toimintaperiaatteita. Nämä tavoitteet ja toimintaperiaatteet koskevat myös vaihtoehtoiseen pedagogiikkaan tai erityiseen katsomukseen perustuvaa varhaiskasvatusta. Varhaiskasvatuksen järjestäjä voi tarjota varhaiskasvatusta, joka perustuu vaihtoehtoiseen pedagogiikkaan tai erityiseen katsomukseen. Tällaisia ovat esimerkiksi Steiner-, Montessori-, Freinet- ja Reggio Emilia -pedagogiikat tai tiettyyn katsomukseen perustuva varhaiskasvatusta. Vetelin kunnassa ei järjestetä vaihtoehtoiseen pedagogiikkaan tai erityiseen katsomukseen perustuvaa varhaiskasvatusta.

7. Toiminnan arviointi ja kehittäminen varhaiskasvatuksessa

Pedagogisen toiminnan arvioinnin tarkoitus on varhaiskasvatuksen kehittäminen sekä lasten kehityksen ja oppimisen edellytysten parantaminen. Paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman ja lasten varhaiskasvatussuunnitelman toteutumisen seuranta, säännöllinen arviointi ja kehittäminen ovat osa tätä tehtävää. Varhaiskasvatuksen toimintaa arvioidaan ja kehitetään kansallisen tason sekä järjestäjä-, yksikkö- ja yksilötason näkökulmista.

Varhaiskasvatussuunnitelman toteutumista seurataan, arvioidaan ja kehitetään varhaiskasvatuksen eri toimintamuodoissa:

- tiimipalaverit 2krt/ kk
- pedatiimi päiväkodilla 2 krt/kk
- ryhmä- tai yksikkökohtaiset iltapalaverit 1krt/kk
- varhaiskasvatuksen yhteinen suunnittelu- ja koulutuspäivä syksyllä
- varhaiskasvatuksen yhteinen arviointi- ja kehittämispäivä keväällä
- oma tai alueellinen varhaiskasvatuksen koulutuspäivä 1-2krt/ vuodessa
- henkilökohtainen kehityskeskustelu esimiehen kanssa vuosittain
- lapsilta, huoltajilta ja muilta yhteistyötahoilta saatua palautetta kerätään ja hyödynnetään laadun ylläpitämisessä ja parantamisessa.

KEHITTÄMINEN JA ARVIOINTI

Henkilöstö

- alueelliset ja maakunnalliset kehittämishankkeet ja henkilöstökoulutukset
- suunnittelu- ja kehittämispäivä syksyllä
- varhaiskasvatuksen toimintasuunnitelma
- tiimien omat tiimisopimukset
- ryhmävasu kaikista ryhmän lapsista
- lapsen henkilökohtainen vasu
- toimintakulttuurin ja oppimisympäristöjen kehittäminen
- henkilökunnan kehityskeskustelut
- alueellinen ja maakunnallinen arviointi KARVI:n mukaisesti
- arviointi- ja kehittämispäivä keväällä

Huoltajat

- keskustelut tuonti- ja hakutilanteissa
- lapsen vasu-keskustelu
- vanhempainillat sekä muut mahdolliset tapahtumat
- sähköinen palautekysely vuosittain

Lapset

- arjessa tarjotaan aktiivisesti mahdollisuuksia lapsille ajatustensa ja mielipiteiden esittämiseen
- lapsiryhmän havainnointi
- syksyn osallisuuskysely
  - voidaan tehdä esim. seinätaulu
- lapset otetaan mukaan keskustelemaan toiminnasta, oppimisympäristöstä ja tavoista oppia
- lasten kokoukset
- lapsilta palaute toiminnasta
- lasten osallisuus-kyselyn toteutuneiden toimintojen arviointia

Yhteistyötahot

- arjen tapaamisissa
  - esim. terapeuttien pk käynnit
- moniammatilliset palaverit
  - esim. perhönjokilaakson perhekeskustiimi
- Lapset puheeksi-menetelmän neuvonpito palaverit

Varhaiskasvatuspalvelujen arvioinnin keskeiset tulokset julkistetaan Vetelin varhaiskasvatuksen pedanet-sivuilla (<https://peda.net/veteli/varhaiskasvatus>) sekä vanhempainilloissa.